

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1911. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 12-IK NAPJÁN
SÁROSPATAKON TARTOTT KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :
HÉZSER EMIL
EGYHÁZMEGYEI PAPI FŐJEGYZŐ.

XXXIV. FÜZET.

SZERENCSE.
NYOMATOTT SIMON JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1911.

AZ ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1911. ÉVI
SZEPTEMBER HÓ 12-IK NAPJÁN SÁROSPATAKON TARTOTT
KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak :

Bálint Dezső
esperes

Meczner Béla
egyházmegyei gondnok

elnökölete alatt :

Zombori Gedő
Gecsey Péter
Ölbey János
Zitás Bertalan
Máthé Gyula
Horváth János
papi

Kóczán Miklós
Meczner András
Miklós Béla
Buza János
Nagy Barna
Dr. Kovács Gábor
Sebeő Gyula
világi

tanácsbírák.

Hézsér Emil
Keresztury József
papi

Dr. Vitányi Miklós
világi

jegyzők.

Bartha József a tanügyi bizottság elnöke, Maklár Papp Miklós levéltáros, dr. Szánthó Elek, dr. Lengyel László ügyészek, Gagyai Károly, Matusz Mihály, Szili József tanító-képviselők.

Ifj. Bálint Dezső, Bacskay Károly, Besztercey Béla, Csontos Gábor, Csorba Ferenc, Danyi József, Erdélyi József, Farkas Lajos, Fürjész Tamás, Gecse Lajos, Hazai Béla, Horkay Barna, Hegedüs László, Horváth Győző, Janka Károly, Kertész István, Köröskényi István, Karászy Benő, Kazay Sándor, Kun Zoltán, Kenyeressy Árpád, Körössy György, Kajdy Menyhért, Miskolcsey Endre, Móricz István, Nagy Károly, Pál Bertalan, Papp István, Pálóczy József, Sarkadi Nagy Antal, Sallay Sándor, Szánthó István, Sütő Kálmán, Szöllősy József, Székely Imre, Tóth Kálmán, Verebélyi József lelkészek, Radácsy György a sárospataki, Onda Imre a t. luci, Szabó Ferenc a visi egyház képviselői és számos érdeklődők.

I.

Közülési ügyek.

1. Bálint Dezső esperes buzgó imádságban esd áldást és kegyelmet az ég urától anyaszentegyházunk köfalainak építése végett összegyűlt munkatársakra.

2. Meczner Béla gondnok szívből származó szavakkal üdvözölte az egyházmegye megjelent tagjait,

a gyűlés megnyitja.

3. Papi főjegyző a gyűlés tagoknak az egyházmegye tisztviselőiből, hivatalos képviselőiből, lelkészeiből összeállított névsorát felolvassa

közülésünk a megjelenteket igazoltaknak mondja ki.

4. Az egyházak által kiküldött és megbízott képviselők, amennyiben szabályszerűen kiállított meghatalmazást adtak be

jelen gyűlésre igazoltattak s elnöklő esperes a gyűlést törvényesen megalakultnak jelenti ki.

5. Elmaradásukat részint betegséggel, részint családi körülményeikkel igazolták: Berzeviczy Endre, Bogárdi Dániel, Czike Ferenc, Igaz József, dr. Mitrovics Gyula, Lábos Béla, Zitás István, Kajdy Menyhért.

Tudomásul vétetett.

6. Meczner Béla gondnok a legőszintébb részvétellel emlékezik meg Bárá Bánffy Dezső haláláról, a ki nemcsak az erdélyi egyházkerületnek, hanem az egyetemes magyar református egyháznak és a Magyar államnak is egyik kiváló oszlopos tagja volt, s indítványozza, hogy emlékért egyházmegyénk jegyzőkönyvében örökítse meg.

Egyházmegyénk a legnagyobb készséggel járult hozzá a gondnok indítványához és kikéri a maga részét abból a gyászból, a mely Báró Bánffy Dezső halálával a magyar református egyházra, mint egy nehéz felhő árnya ráborult, őszinte részvéttel adózik annak a hitbuzgó, lelkes áldozatokra kész, nagy református egyházi-fő tántorilhatlan hazafiságu és szikla-szilárd jellemű államférfiu emlékének, a ki azokban a tekintélyes állásokban, amelyeket elfoglalt, mindig határozott vonásokban ki tudta domborítani a magyar vallás és a magyar nemzeti állam eszméjéhez való hűségét s azok érdekeinek előbbre vitelére irányuló akaratát, miért is a midőn emléke előtt letecszi a hódolat és hálás kegyelet koszoruját, a gyászba öltözött családnak is őszinte részvétét fejezi ki.

7. Esperes jelenti : hogy a Debreczeni Bertalan lemondása folytán megüresedett világi tanácsbírói hivatalra két ízben rendelte el a szavazatot, mivel az első ízben beadott szavazatokból általános többséget egyik jelölt sem kapott ; a második szavazás elrendelésekor Sebeő Gyula és dr. Mitrovics Gyula mint legtöbb szavazatot nyertek, jelöltettek ki s az ekkor beadott szavazatokat június hó 30-án Saujhelyben Bálint Dezső, Meczner Béla és Nagy Barna jelenlétükben felbontván és összeszámolván, megállapított, hogy Sebeő Gyula a tarcali egyház főgondnoka 43 szavazatot, dr. Mitrovics Gyula egyházmegyei világi főjegyző 19 szavazatot kapott, ennél fogva Sebeő Gyula választatott meg tanácsbíróvá.

Sebeő Gyula a törvényben előirt hivatalos esküt letévén, az elnökség részéről őszinte meleg szavakban történt üdvözlése után, szép szavakban kötelezte magát a tanácsbírói tisztség lelkiismer-

retes betöltésére, s a tisztviselői karban tanácskozási helyét elfoglalta.

8. Mult gyűlésünkben megválasztott Dr. Lengyel László egyházmegyei ügyész a hivatalos eskü letétele után

az elnökség által meleg szavakban üdvözlötett, egyházmegyénk jó reménységgel eltelve néz elébe egyházaink javára irányuló jóakaratu munkásságának.

9. Folyó évi október hó 1-én Sátoraljaujhelyben tartandó papszenteléssel összekötött egyházkerületi közgyűlésre egyházmegyei képviselőkül küldettek ki

Meczner Béla gondnok, Bálint Dezső esperes, Hézser Emil főjegyző, Ölhey János, Zitás Bertalan, Buza János, Nagy Barna, Sebeő Gyula tanácsbírák rendes, Meczner András és Máthé Gyula póttagok.

10. Mai gyűlésünkön meg nem jelentek Abaházi József, Czecz András, Kiss Miklós, Kun Miklós, Pecsénye András, Tóth Ferenc, Kovács János.

Ha elmaradásukat nem igazolják, a törvényes díjban elmarasztaltatnak.

11. Kató János Bodrogszentesre, Puskás Lajos Nagyrovágyra, Bajusz Margit Megyaszóra, Beszterczei Béla Prügyre, Igó Erzsébet Királyhelmece, Bodnár János Makkoshotykára, Galambos Lajos Bodroghalászra, Pongrácz Samu Karosra, Szatmári Ferenc Sárospatakra, Takács László Tiszaúcsa tanítóknak megválasztottak,

hivatalukban megerősítettnek s Kató János, Puskás Lajos, Bajusz Margit, Beszterczei Béla, Igó Erzsébet s Bodnár János a hivatalos esküt is letették.

12. Tavaszi e. m. jk. 12. pontja értelmében kiküldött bizottság beterjeszti munkálatát s véleményes javaslatát az egyházlátogatási küldöttségek díjazására vonatkozólag s javasolja az egyházmegyei gyűlésnek, hogy az egyházlátogató küldöttségek díjazására a régi gyakorlat legyen irányadó minden egyházban.

Egyházmegyei gyűlés kimondja, hogy az egyházlátogató küldöttség napidíja 4, azaz négy korona s 3 korona fuvardíj. Jogositva vannak azonban az egyházak tetszésök szerint az egyházlátogatóságot magasabb díjazásban részesíteni, ha ez az egyháznál régi gyakorlaton alapszik.

13. Demjén Kálmán egyházmegyei tanítóképviselői állásáról lemond, súlyos betegségére való hivatkozással.

Egyházmegyei gyűlés mély sajnálattal veszi tudomásul Demjén Kálmánnak ez állásról való lemondását, hálás köszönetét s elismerését fejezi ki neki a tanügy terén kifejtett odaadó s eredményes működéseért. Ez állás betöltésére a szavazást elrendeli.

14. Az egyházkerületi tanügyi bizottságban egyházmegyénk tanügyi bizottsági tagja nem vehetvén részt :

egyházmegyei gyűlés Gagyi Károlyt kéri fel, hogy az egyházkerületi tanügyi bizottsági gyűlésen egyházmegyénket képviselje.

15. Kazai Sándor saájóhidvégi lelkész kéri az egyházmegyét, hogy időszakonként jelentkező súlyos betegségekre való tekintettel, ajánlja őt az egyházkerület útján a conventnek káplántartási segélyre.

Egyházmegyei gyűlés, a bemutatott orvosi

bizonyítványból meggyőződven arról, hogy kérvényező lelkész, az isteni tiszteletnek mindenkor elvégzésére képtelen, kéri az egyházkerületet, illetve conventet, hogy számára a törvényes káplántartási segélyt utalványozza.

16. Tavaszi e. m. jk. 65. pontjában számvevőszék jelenti. miszerint Hubay József 60 koronát befizetett 486 kor. tőke tartozásának törlesztésére s ez összeg nincsen a tőkepénzek között feltüntetve. Csorba Ferenc, volt b.-kereszturi lelkész jelenti, hogy e 60 korona azon okból nem vehető be a tőkepénzek közé, mert Hubay József 486 koronát illetéktelenül vitt el a földbérleti összegből; e 486 korona utódját illette. Minthogy az egyház ez összeget kölcsönből fizette ki Hubay József utódjának, a küldött 60 korona évi összeg e 486 korona letörlesztésére fordíttatik minden félévben. s így ez összeg nem is szerepelhet a tőkepénzek között.

Tudomásul vétetik.

17. Tavaszi e. m. jk. 65. pontjában a pácini számadás kifogásolt pontjára tett befelelés

tudomásul vétetik azon megjegyzéssel, hogy a Körmös Józsefnek kölcsön adott 100 korona és a Séra Gábornak kölcsön adott 76 korona az az évi kiadási tételek közé is beirandó, mint kötvényre kiadott kiadási tétel. A 40 korona pedig az 1911-ik évi bevétel 2-ik pontjába vételessék be.

18. Tavaszi e. m. jk. 65. pontjára vonatkozólag a bodroghalászi egyház betérjeszti a presbyteri és közgyűlési jket, s ezekből kitűnik, hogy a lelkész és tanító a buza és gabona literenkénti 3 filléres pótlásban az egyházzal törvényes alapon megegyezett s innen származott a 208 kor. 40 fillér többlet.

Tudomásul szolgál.

19. Szomotori lelkész kéri, hogy miután Szomotoron a lelkészi díjlevél szerint stólát a temetésért és esketésért csak azok fizettek, a kik gyalogosok, vagyis földbirtokkal nem bírók voltak, a földdel bírók e nemű stólája évi igás napszámmal lett megváltva ; minthogy ezen szolgálmány az adócsökkentési segély igénybevételével megszűnt s így azon lehetetlen helyzet állott elő, hogy a szegények fizetnek stólát, a gazdagok pedig nem, s ez nagy elkeseredést szül a hívek között : kéri, hogy mondja ki az egyházmegyei gyűlés, hogy az eddig szokásos temetési és esketési stólát ezután minden egyháztag egyformán fizetni köteles.

E nagyjelentőségű elvi kérdésben az egyházmegye állást nem foglal, hanem amennyiben az egyházkerület területén sok ilyen vitás kérdés merülhet fel az adócsökkentési segély igénybevétele következtében, kívánatos, hogy a főtiszteletű egyházkerület döntsön e dologban.

20. Miskolczy Ödön következő lemondó levelét terjeszti elő az esperes :

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés !

A hosszú s odaadással teljesített munka — főleg a tanítói pályán — a legtöbb esetben megtámadja a szervezetet.

Az a harminchárom évi szolgálat, mit a népnevelői pályán eltöltöttem, nekem is aláásta egészségemet. Hiába biztatgatom, simogatom elerőtlenült idegeimet : előkönyörgői állásommal járó hármass teendőmmel nem bírok tovább úgy megküzdeni, hogy hivatási kötelességemet meg ne sértsem. Fél munka, egész munkabér a becsületos érzéssel össze nem fér.

Ilyen állapotban a köz, de meg a magam érdeke is azt parancsolják, hogy hagyjam el azt a munkatért, a mely amannak

ezután már ugy is csak kárt, nekem pedig folytonos lelki testi gyötrődést és kudarcot teremne.

Mély tisztelettel kérem azért a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést, hogy lemondásomat elfogadni, engem előkönyörgő tanítói szolgálatom alól véglegesen felmenteni méltóztassék.

Örök hálával tartozom első sorban a gondviselő Istennek, hogy engem hosszú s nehéz pályámon kegyelmesen hordozott; de örök hálával tartozom másod sorban a Nagytiszteletű Egyházmegyének irányomban tanusított azon meg nem érdemelt atyai jóságáért, hogy engemet igénytelen szolgáját jó akaratával s szeretetével támogatni kegyeskedett.

Alázatosan köszönöm azon anyagi és erkölcsi jutalmakat, melyek nekem hivatásomban munkakedvet, erőt, kitartást kölcsönöztek. Hiszen ha működésemnek csak annyi sikere is volt, mint a mennyit emberi gyarlóságom mellett elérnem lehetett, egyedül ezeknek tulajdonítom; ezeknek tulajdonítom Isten után, hogy nehéz igám gyönyörűsége, — kenyerem jó ízű volt.

Kérésem s köszönetem ismételése mellett a legmélyebb tisztelettel és hálás szívvvel maradtam a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Karosban, 1911. augusztus hó 25.

alázatos szolgálja

Miskolczy Ödön
előkönyörgő tanító.

Egyházmegyei gyűlés sajnálattal veszi tudomásul, hogy ezen hűséges, kipróbált, vallásos lelkével egyházához ragaszkodó, a tanítói pályán mindig a legkitünőbb eredményeket felmutató, az elsők között is a legelső tanítójától meg kell válnia. Harminnhárom évi hűséges szolgálatáért köszönetet mondva, Isten áldó kegyelmével ereszti megérdemlett nyugalmába, s egyéniségét, mint olyat állítja mintaképül az ifju nemzedék elé,

mint akinek a tanítói nehéz munka hűséges elvégzése tette édessé kenyerét.

21. Nagytárkány beterjeszti megerősítés végett azon adás-vételi szerződését, melynek erejével 6000 koronáért iskola építés céljára fundust, illetve épületet vásárol.

Egyházmegyei gyűlés ez adás-vételi szerződést megerősítés végett pártolólág terjeszti fel az egyházkerületi gyűléshez.

22. Tiszaluc, Nagyrozvágy, Királyhelmecec beterjeszlik tanítói díjleveleiket megerősítés végett.

E tanítói díjleveleket egyházmegyei gyűlés pártolólág terjeszti fel az egyházkerületi gyűléshez.

23. Esperes előterjeszti a konventi előadónak azt az átiratát, hogy a lelkészek az egyetemes konvent 1906-iki határozatához képest segélyre igényt többé nem tarthatnak, az egyházak pedig az egyszersmindenkori segély tárgyában beadandó ivékért közvetlenül a konventi előadóhoz forduljanak,

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi, a közalapi segélyekért beadandó kérvények elbírálásával Bálint Dezsőt, Meczner Andrást és Buza Jánost bizta meg.

24. Esperes jelenti, hogy miután a Gusztáv Adolf egyletnek minden egyházmegye csak egy egyházat ajánlhat segélyezés végett, határozzon az egyházmegye, hogy a maga kebeléből melyik egyházat ajánlja.

E. megyénk az elnökséget megbizza, hogy a segélyezésre szorult egyházak közül egyet jelöljön ki.

25. Tavaszi e kerületi közgyűlésünk 92. számú határoza-

tával az egyetemes konvent utasítása alapján elrendelte, hogy miután egyházhatóságilag számos oly polgári község nincs még beosztva, a melyekben reformátusok is laknak, felhivatnak az egyházmegyék, hogy a területükben lévő községeket — tekintet nélkül arra, hogy van-e most bennök református lakos, vagy nincs? oszszák be az anyaegyházakhoz.

Egyházmegyénk a területén lévő be nem osztott politikai községeket és tanyákat a beérkezett jelentések alapján tervszerűleg beosztotta ugyanezen rendelkezésnek megfelelőleg, de mivel e beosztás tárgyában az érdekelt községek és szórványok lakóinak véleményét is kívánatosnak tartja meghallgatni és mivel az anya egyházak s a hozzájuk beosztott leány-, fiók egyházak közötti jogviszony megállapítása csakis helyszini eljárás útján az érdekelt felek meghallgatására eszközölhető, a legközelebbi egyházlátogatók bizatnak meg azzal, hogy eme függő kérdéseket rendezzék.

26. Tavaszi e.-kerületi gyűlésünk 32. számú jkvi pontjában az egyházi ingó és ingatlan javak kezeléséről szóló szabályrendeletnek az egyházmegyék észrevételeinek figyelembe vételével való végleges megszövegezésére kiküldött bizottság munkálatát, hogy e fontos kérdést közmegnyugvásra oldhassa meg, jegyzőkönyvében kinyomatta s arra nézve az egyházmegyék esetleges észrevételeit f. évi őszi közgyűlésére kéri be.

E. megyei közgyűlésünk bár halás elismeréssel vette tudomásul, hogy a véglegesnek jelzett szabályrendelet egyházmegyénk beadott javaslatát több tételnél figyelembe vette s annak megfelelőleg tett módosításokat; mindazáltal a kiadott szabályrendelet még több oly lényeges módosítást igényel, melyek rendkívüli fontosság-

gal birnak, s ezeket a következőkben van szerencsénk előterjeszteni :

1. A „Telepitések“ első szakasza a talaj felforgatását 50-től 70 cm.-ig rendeli el ; holott a legkisebb mélységű földforgatásnak 65-70 cm.-nek kell lenni, mivel ugy az amerikai alanyra készített ojtvány mint az európai fajok szokvány minősége 50 cm. hosszúságban van megállapítva ; így az 50 cm.-es földforgatás esetén az ültetés gyökérzete a terméketlen vadföldet érintené s nem lenne képes lefelé terjeszkedni.

Az indukolásban felhozott azon érvelés, „hogy 50 cm.-en túl sokszor nem lehet vagy nem tanácsos 70 cm. mélyre forgatni“, nem állhat meg, mert ha az altalajt terméketlen közet alkotná is, az a földforgás alkalmával feltalajjá válik, mely az idők folyamán át szétmállik és meg fog termékenyülni.

2. A 4-ik szakasz c) pontjának szövegezése arra vall, hogy annak szövegezője a szőlő telepítési viszonyokkal nem egészen ismerős, mert kötött és meszes talajba hazai fajt nem is szabad ültetni ; ezekben még az amerikai fajokból is csak egy néhány faj bír életképességgel. Ezeket a talajokat pedig szénkénegezni nem kell, sőt egyáltalán nem is lehet, mert a kötött talaj a szénkéneget a föld rétegein nem bocsátja át.

A szénkénegezés költségeiről a b) pontban kell említést tenni, a hol nem immunis talajról van szó, mert ilyen talajban szénkénegezés nélkül szőlő fel sem tartható.

3. Az 5-ik szakasz a) pontja a szőlő hasznos béri értékének a megtérítését rendeli el a szőlő

megváltása alkalmával. Ezen rendelkezésnek gyakorlati értéke nincs, mert újtelepítésü 1—3 éves szőlőt senkise ad haszonbérbe.

4. Ugyanezen szakasz g) pontja a szőlők jókarban tartását, a pusztuló karó és tőke pótlását oly kifejezésekkel rendeli el, hogy az így felmerülő költségek viselését lehet az egyházzra, lehet a tisztviselőre áthárítani. Ha ez a pont ily homályos alakjaiban marad meg, se az egyik, se a másik nem fog gondoskodni a szőlő fentartásáról. Elpusztul mielőbb.

Ki kell mondani világosan, hogy a pusztuló szőlőtőkék és karók beszerzéséről az egyház tartozik gondoskodni, valamint az ojtásról és homlitásról is, mert hiszen ezek költségei olyan tőkebefektetések, melyek 15—20, sőt több évekre szólnak. A haszonélvezőt a munkáltatási költségén kívül más nem terhelheti.

Sőt a munkáltatási költségből is azokat, a melyek a szőlő életképességét veszélyeztethetik az egyház kötelességévé kell tenni, így a *fedést*, melynek elmulasztása, vagy felületes teljesítése, a kifagyás eshetőségének teszik ki a tőkéket; a *nyitást*, mely ha nem alaposan van végezve az ugynevezett harmatgyökerek képződése által az ojtvány tőkefejek elpusztulását idézik elő; a *metszést*, mely ha nem a szőlőfajok természetének megfelelőleg megy végbe, rablógazdálkodás mellett néhány év alatt az egész terület elparlagosodására vezet.

És mivel a szőlők fentartásának leglényegesebb életfeltétele: a gondos mivetés; fel kell venni egy pontban azt, hogy a presbyterium tar-

tozik felügyelni arra, hogy a haszonélvező minden munkálatot idejében végeztesen, esetleg lehet ezt büntető sanctióval is ellátni.

5. „Az élőfák“-ról szóló első szakasz szerint a 2—8 éves gyümölcsfák 1 kor. árban, az idősebbek ingyen mennének át az utód birtokába. Ez méltánytalan, mert 2—8 éves fa még alig adott hasznót annak a ki ültette, gondozta. Mig az idősebb 14—25 éves és idősebb ojtott gyümölcsfák már jelentékeny jövedelmi forrást képviselnek. Ezeket szabad egyezkedés tárgyaivá kell tenni, ugymint az „Épületek“ szabályzatának 5-ik pontjában intézkedés tétellett.

27. Lelkészi értekezlet „Az országos református lelkészi nyugdíj és özvegy-árva gyámtár ügyrendjét“ magába foglaló tervezetre vonatkozólag a következőkben terjeszti elő bírálatos észrevételeit :

1. A II. fejezet 4. §-sa, amely az egyházmegyei pénzkezelő megválasztásáról intézkedik, így szövegezendő : „Minden egyházmegye közgyűlése pénzkezelőt választ az egyházmegye által meghatározandó időtartamra, ott hol a tisztujítás életbe van léptetve a jelenleg alkalmazott pénzkezelők megbízatása a legközelebbi tisztujításkor szűnik meg“. Helyesebb ha az egyházmegye maga határozza meg, hogy a pénzkezelő mennyi időre választassék, annyiival is inkább, mert a 6. §. kimondja, hogy a pénzkezelő minden ténykedéséért az egyházmegyét terheli a felelősség.

2. A 7. §. megtoldandó ezzel : „pénztár vizsgálatot az esperes bármikor tarthat“.

3. A 11. és 17. §-ok helyett ez jönné : „ha a szavazatok egyenlők az elnök dönt“.

4. A 24. §. egészen törlendő. Az ebben foglalt intézkedés költséges, bizalmatlanságot fejez ki az esperessel szemben, a ki a pénztár vizsgálatot épenugy, de sokkal kevesebb költséggel végezheti.

5. A III. fejezet 27. §. egy ponttal megtoldandó, illetve a 28. §. e pontja ide áthelyezhető ; így aztán

6. a 28. §. e pontja elmaradna.

7. V. fejezet 74. §. 2-ik bekezdés harmadik sorában ez a szó „járulékon“ így változtassék meg : „járulékot“ és a következő szavak : „felül a fentartói járulékot is saját maga“ elmarad ; mert nem lenne igazságos, hogy a fentartói járulékot is a lelkész fizesse.

8. VI. fejezben a 90. §-ban „November hó 1-én“ helyett „November hó 10-én“ teendő.

9. A 92. §. szövege a következő lenne : „Az esperes a hátrálékosoknak a folyó évi járulékok fizetésére — rendkívüli körülmények figyelembe vételével — a következő év január havának a végeig adhat halasztást ; megjegyzendő, hogy a kongruás lelkészek hátrálékos tartozá-át az első félévi kongruából köteles visszatartani, a nem kongruásokét végrehajtás útján bevétetni.“

10. A VIII. fejezet 10. §-ából az utolsó rész, mely ezekkel a szavakkal kezdődik : „de minden esetre“ egészen maradjon el.

11. A IX. fejezet 148. §-ában március, június, szeptember, december hónapok helyett február, május, augusztus, november alkalmasabb lesz.

12. A 159. §. egészen maradjon el ; mert nem lehetne helyeselni, ha a nyugdíjazás megkezdése előtti évben akarna a végrehajtó bizottság meggyőződni arról, vajjon a nyug-

dij intézet jövedelme képes lesz-e arra, hogy fedezze a nyugdíjba menők javára esedékes összeget? Ez az eljárás azt mutatná, hogy a nyugdíj intézet felállításakor a számítások megtételénél az illetékes tényezők nem kellő alapossággal jártak el. S ha netalán már is aggodalmak vannak a végrehajtó bizottságnak az iránt, hogy az intézet pénztára megfelelő teherviselési képességgel bír-e? ebben az esetben inkább tegyen javaslatot a nyugdíj intézet beszüntetéséről, s térjünk vissza eredeti célunkhoz s alakítsunk egy teljesen reális alapokon nyugvó, özvegy-árva gyámintézetet s abból aztán az özvegyek és árvák részére adjunk az eddiginél jóval nagyobb évvjáradékot.

E. megyei közgyűlés a lelkészi értekezlet által tett birálati megjegyzéseket magáévá teszi, a 11. pontban beterjesztett módosítási javaslatokat elfogadja, azonban a 12. szám alatt jegyzett véleményyt nem oszthatja, mivel a nyugdíj intézet szervezése királyi szentesítéssel ellátott, törvényes alapokon nyugodva, mint ilyen részesül állami támogatásban s állandó segélyben, miért is bizalommal és jóreménységgel várja, hogy a papi nyugdíj intézet az előre megállapított határidőben és a tervezet szerinti méreteken meg fogja kezdeni a maga áldásos működését.

28. Lelkészi értekezlet beterjeszti az egyházkerületi tanügyi bizottság által összeállított „Hit és erkölcstani tanterv“-re vonatkozó részletes megjegyzéseit a következőkben :

Az általános módszertani utasítások helyesek és elfogadhatók. A részletes tananyag és tanmenet ebben az alakjában és terjedelmében úgy az I. II. mint a III. IV. és V. osztályokban újból átnézendő, mert az I. II. osztály tananyaga sok ; némely mese túl haladja a gyermek fogalmi körét, azok az erkölcsi igazságok melyeket a felvett mesékben érzékeltetnek a beszéd és értelem gyakorlat körében is tárgyalhatók, sőt nagy-

részt tárgyalva is vannak, tehát ezek ismétlése idővesztegetés volna.

A III. IV. osztály számára nyújtott általános utasítások elfogadhatók, de a tananyagot kisebbiteni kell, mert 39 lőrténet — a mikor külön énekóra nincs megállapítva — nem dolgozható fel úgy, hogy az alakilag és gyakorlatilag is képző hatással legyen.

Az V. VI. osztály cím alatt előadott módszertani utasítások kifogástalanok. A tananyag az V. osztályban is tulságos terjedelmes. Különösen sokat ölel fel az I. II. főcím.

A VI. osztály kiszabott tananyaga úgy terjedelme, mint irányelvei tekintetében teljesen helyesnek mondható, csupán a 22. szám alatti „Fogadás“ volna kihagyandó.

Az alsóborsodi javaslatot mellőzve, a következők veendők figyelembe : A hit és erkölcstani tantervnek számolnia kell az osztott, osztatlan és állami iskolákkal. Mivel egyházkerületünk a reáltárgyak tantervéül az állami tantervet fogadta el, alkalmazkodnia kell a hit és erkölcsi tananyag kiszabásánál is az állami tantervhez, heti óraszámában, tananyagban és tanmenetben.

Ez általános irányelv szem előtt tartásával az I. II. osztály a hit és erkölcsi igazságok tanítása a beszéd és értelem gyakorlatok tanításával egybeolvasztható mert :

1-ször az erkölcsi igazságok szemléltetésére legalkalmasabb a mese ;

2-or az I. II. osztályban nem szükséges tudni a gyermeknek, hogy ő most vallást tanul, majd pedig beszéd és értelem gyakorlatot ;

3-szor az összes tananyag az állami tantervben kiszabott idő alatt elvégezhető ;

4-szer az állami iskolák hitoktatója is rendszeres munkát végezhet, mert tanmenetben az állami tanító haladásához al-

kalmazkodhatik s onnan készen kapja a képleteket, melyeket tetszése szerint alakíthat s rendezhet.

A III. IV. osztályban a tananyag úgy osztandó be, hogy mindkét évfolyamra jusson ó testamentomi szentttörténet. Az ó testamentomi történetek nem hagyhatók el, mert az iskolában is szükséges azt a folyamatot megtartani a tanításban, melyet az emberiség fejlődése felmutat következő fokozatban : egyén, család, törzs, nemzet. Ugrás nemcsak természetben nincs, de a gyermeki lélek fejlesztésénél sem lehet.

Váltakozó tanfolyammal pedig a külön táblázatban foglalt tananyag úgy az osztatlan, mint az állami iskolákban minden megerőltetés nélkül elvégezhető.

Az V. osztály egyháztörténelmi tananyagának alkalmasabb beosztását is a külön mellékletben csatolt tananyag kimutatás tünteti fel.

A VI. osztály tananyagának összeállítását oly szerencsésnek tartjuk, hogy osztatlan és állami iskolákban szintén helyesen lehet alkalmazni a váltakozó tanfolyamot s így az állami tanterv által előírt heti két fél óra teljesen elegendő.

Ezen beosztás főtörekvése az, hogy az osztatlan iskolának annyi heti órájok maradjon a reáltárgyak elvégzésére, mint a mennyi az állami iskolákban jut, vallásoktatásunk ez által hanyatlani nem fog, a reáloktatás mélységben és alaposágban nyer.

Az ének tanítás gyakorlati ideje a tanulás kezdete, zárása, vallási óra és a világi ének oktatásnak szánt idő egy része.

Az új tanterv alapján, új tankönyvek készítendők.

Az ismétlődő iskolai vallás oktatásra e helyen nem terjeszkedünk ki, de kíváncsún jelezzük, hogy erre nézve is részletes tananyag kimutatás készíttessék s az életből vett képek bibliai alapon tárgyalassanak, jó vezérkönyv utmutatása mellett.

E. megyei közgyűlésünk a beterjesztett, szakörök által készített, munkálatot az ebben foglalt érvelések alaposságára való tekintetből egész terjedelmében elfogadja, a gondosan kidolgozott és melléklet gyanánt csatolt tananyag beosztást, figyelembe vétel végett az egyházkerületi gyűléshez terjeszti fel.

29. Lelkeszi értekezlet indítványozza, hogy miután a magyarországi összes egyházmegyék között a mi egyházmegyénk papjainál van a legtöbb hátralék a papi nyugdíj intézeti járulékokból és miután a hátralékok befizetését illető eddigi intézkedések eredményteleneknek mutatkoztak, — őszi közgyűlésünkben hozassanak nyilvánosságra a hátralékosok nevei és jegyzőkönyveinkben — a hátralékos összeg megnevezésével — mindaddig nyilvántartassanak, míg tartozásukat teljesen ki nem egyenlítik.

E. megyei közgyűlésünk sajnálattal értesül arról, hogy a lelkészek egyrésze éppen a lelkészek javára és érdekében felállított intézettel szemben feledkezik meg törvényszerint reá szabott köteletségének teljesítéséről, az értekezlet indítványát oly módosítással fogadja el, hogy a hátralékos tartozások kiegyenlítésére határidőül 1912. év április 1-ig haladékot engedélyez és a kik addig tartozásaikat a pénztárba be nem fizetik, azoknak nevei a tavaszi egyházmegyei közgyűlésben nyilvánosságra hozatnak s továbbra is nyilvántartásban maradnak.

30. Lelkeszi értekezlet indítványozza, hogy az egyházmegye területén levő összes iskolafentartó iskolaszékeket utasítsa, hogy az 1868-ik törvény XXXVIII. t.c.-ben megadott jog alapján az 1911/12. iskolai évtől kezdve a más vallásu tankötele-

sekre is vessék ki az iskola fenntartása címén reájok eső hányadot.

E. m. közgyűlés az indítványt elfogadja s az indítvány értelmében utasítja az iskolaszékeket.

31. Lelkeszi értekezlet indítványozza, hogy az oly községekben, a hol csak a református egyház tart fenn iskolát, de a melyben a község más felekezetű tankötelesei is helyet foglalnak, eszközölje ki az iskolaszék a községi képviselő testületnél, hogy a tanítói nyugdíjárulékot évről-évre a község pénztára fizesse.

A mennyiben az ily községekben lévő népiskolák nem csupán a felekezeti érdekek, hanem egyuttal a közügy szolgálatában is állanak, nemcsak méltányosnak, hanem jogosnak is látja közgyűlésünk, hogy a tanítói nyugdíjárulék terhe átháríttassék a község pénztárára.

32. U. a. értekezlet indítványozza, hogy minden egyházban alakitassanak meg az ifjusági egyletek, s az alakítandó egyesület alapszabály tervezetét is beterjeszti.

A beterjesztett indítványt az 1910. évi őszi e. kerületi gyűlés 131. számú jkvi határozatával, a mi egyházmegyénk pedig f. évi tavaszi közgyűlésünk 23. számú jegyzőkönyvével mint fellette kívánatos dolgot a lelkészek és gyülekezetek figyelmében ajánlotta ugyan, de mivel ezen felhívásnak látható eredménye alig van, az indítványnak megisméttlését időszerűnek és helyénvalónak találja közgyűlésünk, miért is e nagyfontosságú eszmére újból felhívja az egyházi előjáróság figyelmét, s a beadott alapszabály tervezet átvizsgálásával pedig Horváth János elnökelete alatt Pálóczy Józsefet, Janka Károlyt és

Miskolczy Endrét bizza meg, véleményes jelentésüket tavaszi közgyűlésünkre bevárja.

33. Indítványozza értekezlet, hogy az egyh. megyei ügyészek jogköre szabályoztassék. Beterjeszti következő határozati javaslatát :

1. Az egyházmegyei ügyészek hatásköre terjesztessék ki az egyházmegyebeli egyházak jogi képviseletére. Az egyes egyházak csakis az ő véleményük alapján mehetnek perbe.

2. Az ügyészek az általuk vitt per elvesztése esetén csupán kész kiadásuk megtérítését igényelhetik, úgy szintén akkor is, ha a perköltség az ellenfélen végrehajtás alá vonható vagyron vagy jövedelem hiánya miatt be nem hajtható.

3. Az ügyészek évi tiszteletdíja 200—200 koronában állapittatik meg, fele részben fizessék azt népesség arányában az egyházak, felerészben a közigazgatási pénztár.

4. Ha az ügyészek kiküldetésre mennek az egyházmegye megbízásából, úgy a hivatalosan megállapított kilométer kocsipénz és a vasuti jegy ára megtérítessék és 10 korona napidíj.

5. Az ügyészek az egyházmegye területén levő egyházak ellen pert nem vállalhatnak.

Egyházmegyei gyűlés e javaslatot egy bizottsághoz utasítja, melynek tagjai : Dr. Kovács Gábor, Hézser Emil, Janka Károly, Dr. Lengyel László. Kéri a bizottságot, hogy e javaslatot tavaszi e. m. gyűlésünkre terjessze be.

34. Bartha József az egyházmegye tanügyi bizottságának lelkészi elnöke előterjeszti, az egyházmegye elemi népiskoláinak az 1910/11. tanévi állapotáról szóló következő jelentését :

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés !

A sok vajúdás után létrejött 1907. évi XXVII-ik törvény-

cikk egy éves zsenge hajtását állíthatom a beérkezett iskolalátogatási jegyzőkönyvek alapján a szigorú kritika nézőpontjába!

A tandíj megváltásra vonatkozó innen-onnan beszerzett értesülések alapján, bizony-bizony nem a legjobb jelentést adhatom. A tanító fizetések majd mindenütt csomkulást szenvedtek a tandíj kárpótlással! Ez okból javaslom, hogy az egyházmegyei hatóság egyházaink és tanítóink érdekének védelmére tekintélyét vesse latba, mert ez a veszteség későbbben kijavítható nem lészen. A hallgatás, beleegyezést jelent! Ha csak tíz—husz tanító, vagy ugyanannyi egyház-érdekét védelmezhetjük is meg, már akkor számot tevő munkát végeztünk! Könynyebb visszaszerezni azt, a mit erőszakkal vesznek el tőlünk, mint azt, amiről felületességünk miatt hallgatólag lemondottunk!...

A tanítói díjlevélben feltüntetett tandíj értéke nem elég, nem felel meg a valóságnak, több volt az mindenütt természetben, mint papiroson. Ezeket vesznek el szegény sorsban levő tanítóinktól.

Ezeket is jó lesz után számolni! Igen nehezen adják jogos követeléseinket az állam pénztárból, jó lesz a gyengékel gyámolítani! Egyházmegyénk szava erősebb, mint egyesek pusztába elhaló kiáltása!

A statisztikai adatok egybeállítása után örömmel jelenthetem, hogy a múltban a református felekezeti iskolák voltak tandíj tekintetében a legolcsóbb iskolák, annyira, hogy a más felekezetű iskolák magas tandíja miatt a más vallású gyermekek is a mi iskoláinkba adattak fel. A tandíj eltörlése után, azonban 50 százalékkal alább szállott a más vallásúak hozzánk való beiratkozása. Ez a százalékbeli nagy veszteség azonban nem olyan aggasztó, mint aminőnek látszik, még akkor sem, a midőn látjuk, hogy a saját felekezetű iskola köteles gyermekeink közül is 30 százalékkal több iratkozott be a más felekezetűek iskolájába az elmúlt évben, mint két évvel előbb. Ezen adatokat egybeállítva megnyugtatóul jelentem, hogy 250

gyermekkel még most is több jár hozzánk más vallásu iskola köteles, mint a mi iskola köteles gyermekeink közül járnak a más felekezeti iskolákba, vagyis 90 százalékkal többen járnak hozzánk, mint megfordítva.

Iskolát fentartó egyházaink lélekszáma 50606. Egyházmegyénk fennhatósága alá tartozó népiskolánkban a 6—12 éves tankötelesek száma az elmúlt iskolai év második felében 3312 fi és 3192 leány, összesen 6504. Saját iskolánkba járt 2869 fi és 2750 nő, összesen 5619, más vallásu iskolába járt 17 fi, 12 nő, összesen 29, községi és állami iskolába járt 314 fi, 264 leány, összesen 578, középfoku iskolába 25 fi, 4 leány, összesen 29. Összesen iskolába járt 6253. Nem járt iskolába 103 fi, 148 leány, összesen 251.

Ismétlő köteles volt 1200 fi, 1263 leány, összesen 2463. Ismétlő iskolába járt helyben 1026 fi és 1078 leány, összesen 2104. Polgári iskolába járt 26 fi, 33 leány, összesen 59, gimnáziumba járt 32 fi. Nem járt iskolába 84 fi, 162 leány, összesen 246.

Más vallásu járt hozzánk :

róm. és gör. kath.	135 fi, 126 leány
ág. hitvallásu	10 „ 8 „
izraelita	92 fi, 145 leány

Összesen 237 fi, 279 leány.

Tanító van egyházmegyénkben 73, tanítónő 11, ezek közül rendes 77, ideiglenes 3, lelkész tanító 4. Okleveles 80, nem okleveles 4. Ezen 4 oklevél nélküli tanító közül, háromnak lelkészi oklevele van, így tulajdonképen ez idő szerint 1 oklevél nélküli tanítónk volt az elmúlt évben.

A tanítók összes fizetése az egyháztól	62064.65
az államtól	28822 —

Összes fizetés 90886.65

Megosztva a működő tanítók közt, átlagképen esik egy tanítóra évi fizetés 1136 kor.

Korpótlékot kapnak a tanítók az államtól 17.900 kor.

A tanítók lakása jó 68, rossz 12 helyen.

A tanterem törvényszerű 69, nem törvényerű 14.

Felszerelés kellő 55, hiányos 24.

Szellemi állásra nézve kitűnő iskolánk van 30, u. m, Taktaharkány III—VI, Takta-Szada, Megyaszó I—III és IV—VI, Alsódobsza, Prügy, Csobaj, Tiszaladány I—II, Tarcál IV—VI, Bacska, Örös, Semlyén, O-Liszka III—VI, Erdő-Bénye I—II és III—VI, Viss, Sárospatak mind a három, Györgytarlói iskola, Szerencs, Tállya, Karcsa, Karos, Mád vallásból, Mező-Zombor vallásból.

Dicséretes 22, u. m. Ujcsanáros, T.-Ladány III—VI, Tarcál I és II—III, Ágcsernő, Kis-Tárkány, Nagy-Tárkány, Lelesz, Nagy-Géres, K.-Helmec, Ricse I—II és III—VI, Cigánd I—II fi és III—VI nő, Tisza-Karád IV—VI, II—III és I, O.-Liszka I—II, Gesztely mind a kettő, H.-Németi III—VI, Golop.

Jó : 13, u. m. Taktaharkány I—II, Legyesbénye, Báj, Tokaj, Nagy-Rozvány, Laca, Cigánd III—VI fi, I—II nő, E.-Horváti, M.-Hotyka, Berzék, Ond, Vajdácska.

Elégséges : 12, u. m. Sóstófalva, T.-Kenéz, Agárd, Véke, Tolcsva, Sima, B.-Sára, B.-Olaszi, H.-Kak, S.-Hidvég, Monok és Szomotor.

Gyenge : 4, u. m. Kis-Géres, B.-Halász, Tiszaluc, fi, Kis-Kövesd.

Osztályozatlan : 4, u. m. B.-Mezőn nincs tanító, Szentes a tanítót ért súlyos csapás miatt nem minősíthető, Kenézlőn a tanító beteg, Leányváron járvány miatt szünetelt a tanítás.

Általános jelentőségű és egyesekre vonatkozó észrevételek.

A cigándi ref. tanítói kör azt kéri az egyházmegyei hatóságtól, hogy miután a *Sárospataki Irodalmi Kör* által kiadott tankönyvek vagy tartalmuk, vagy beosztásuk miatt sok részben

nem felelnek meg az egyházkerületi és állami tanterv kívánalmának, engedjék meg a tanítónak, hogy az állam által jóváhagyott tankönyvekből, szabadon választhasson.

Ugyanazon tanítói kör kéri az egyházmegyei és ennek útján az egyházkerületi tanügyi bizottságot, valamint a konventet, hogy a vallásügyi minisztérium és az országgyűlés a felekezeti tanítóknak az állami tanítókkal egyenlő fizetést és egyenlő lakbért illető jogos kívánságait teljesítse !

A tállyai ref. tanítói kör indítványozza, hogy a tanítók a tanítói gyűlések alkalmával legalább 6 koronát kapjanak az egyházak pénztárából fuvar és napidíj gyanánt, és hogy a tanítói egyesület jkve az e. megyei gyűlés jegyzőkönyvében helyet foglaljon.

Iskolánk közül 24-ben felszerelés nagyon hiányos. A törvény rendelkezése ellenére még most is vannak négy és öt osztályú iskoláink. Négy osztályú iskolák : Kiskövesd, Berzék, B.-Halász, Györgytarló, Véke, B.-Szentés, Nagytárkány, Sóstófalva. Öt osztályú iskola van a következő helyeken : Vajdácska, Nagykövesd, Szomotor, Kak, Makkoshotyka, B.-Sára, Sima, Ágcsernyő, Csobaj.

Tiszaluc kitűnő iskolája egy év alatt elégtelenre süllyedt.

Nagytárkányban az iskola nyomoruságos, a felszerelés semmi.

Kisgéresben egyrészt a tanulók nagy létszáma, más részről a tanító hanyagsága miatt a tanítás eredménye gyenge.

Nagyrosvágyon 121 gyermek jár az iskolába. A második iskola felállítása elkerülhetlen.

Lácán, Semjénben az iskola tisztogatásáról és az ivóvizről a gyermekek maguk gondoskodnak.

Bodroghalászon és Bodrogsáran a tanítás eredménye elszomorítóan gyenge.

Legtöbb a panasz a kiskövesdi járásból, a hol semmi haladás, sőt a legtöbb helyeken óriási hanyatlás tapasztaltatott.

Igy Szomotoron a tanuló gyermekek ez évben is ugyanazt az osztályt végezték, a melyet a múlt évben.

Kiskövesdi tanító hanyagsága miatt méltó lenne a fegyelmi eljárás megindítására, de már bejelentette lemondását.

Páczinban az állami iskolában csekély a vallás tanítás eredménye. Ugyanez a helyzet Bereckiben.

Jutalmazásra és segélyre ajánlatnak : Gönczi Bertalan és Matusz Mihály tanítók.

Iskola látogatók lesznek :

1. *Sárospataki járás* : Danyi József erdőbényei lelkész, Gagyi Károly olaszliszkai tanító.

2. *Bodrogszentesi járás* : Horváth Győző nagykövesdi lelkész és Négyesy János örösi tanító.

3. *Gesztelyi járás* : Kenyeressy Árpád tiszaluci lelkész, Csizy Gedeon sajókesznyéteni tanító.

4. *Szerencsi járás* : Csorba Ferenc pácini lelkész és Tóth István szerencsi tanító.

5. *Liszkai járás* : Körössy György m.-hotykai lelkész és Szily József vissi tanító.

6. *Tokaji járás* : Kun Zoltán gesztelyi lelkész és Nyitrai Károly h.-németi tanító.

7. *Kiskövesdi járás* : Karászi Benő kiskövesdi lelkész, Kántor Lajos karcsai tanító.

8. *Cigándi járás* : Horkay Barna kistárcányi lelkész, Nagy Kálmán semjéni tanító.

9. *Leleszi járás* : ifj. Bálint Dezső királyhelmeci lelkész és Bodnár Kálmán leleszi tanító.

10. *Megyaszói járás* : Gecse Lajos s.-kesznyéteni lelkész és Jakab Antal t.-harkányi tanító.

E. megyei közgyűlésünk a beterjesztett jelentést tudomásul veszi, az egyes részletekre vonatkozólag a következő határozatokat hozza :

1. A tankönyvek szabad választása és használata tárgyában hasztalan tennénk felterjesztést a kerülethez, mert az indítvány ennek tanügyi szabályrendeletébe ütközik.

2. A felekezeti tanítók fizetésének az állami tanítók fizetésével való egyenlősítése érdekében felesleges lenne a konvent elé járulni, mert ezt a kérdést a közhangulat előtérbe állította s napirenden tartja.

3. A tanítói gyűléseken megengedhető, hogy két korona napidíjon felül a tényleges fuvardíjat az egyházi pénztár megtérítse.

4. A hiányos felszerelésű iskolák figyelmeztetnek, hogy sürgősen gondoskodjanak a hiányok pótlásáról.

5. A folyó iskolai évben a 4 osztályu iskolák 5 osztályuává, az 5 osztályuak 6 osztályuakká fejlesszessenek. Az eredményről az iskolalátogatók tegyenek jelentést.

6. Azon iskolák előljárásságai, melyekben a tanítás eredménye kifogás alá esett, szigoruan utasíttatnak, hogy a tanmenetet a tanító eljárását gondos figyelemmel kísérjék, és az észlelt hiányokról vagy mulasztásokról a tanügyi bizottság elnökéhez haladéktalanul jelentést tegyenek.

7. Hogy a pácini és hereckii állami iskolákban a vallás tanítás eredménytelenségéről többé szó se legyen, azt az illető lelkész uraktól elvárjuk.

8. Gönczy Bertalan és Matusz Mihály szorgalmának megjutalmazását a segélyosztó bizottság figyelmébe ajánljuk.

35. Tavaszi közgyűlésünk 44. pontjára vonatkozólag esperes jelenti, hogy a Klobusiczky-féle alapítvány eredeti összegére kiegészítve rendben van s javasolja, hogy annak összege a jövőben az egyházmegeye által kezeltessék.

E. m. közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s megbizza az esperest, hogy az alapítványi összeget takarékpénztárilag gyümölcsöztesse.

Debreczeni Bertalan volt tanácsbíránk s ügyész urnak, ki a Klobusiczky alapítványt több évig kezelte s helyreállításában nagy segítségünkre volt, elismerést és köszönetet szavaz. Az alapba tartozóknak a kölcsön felmondandó, úgy, hogy az összeg egy betétben kezelendő legyen.

36. Esperes jelenti, hogy a perbenyiki állami tanítói állás ref. kántortanítóval töltetett be.

E. m. közgyűlés a jelentést tudomásul veszi.

37. Tavaszi közgyűlésünk 14. pontjára vonatkozólag esperes kérdést intéz a vámosujfalusi lelkészhez, hogy Kántor József belizelte-e hátralékos tartozását?

Lelkész jelenti, hogy 10 kor. még hátralékos, ennek befizetését adós rövid időn belül teljesíteni fogja. Lelkész eme jelentése tudomásul vétetik s a hátralék befizetésének ellenőrzésére felhivatik.

38. Dr. Szánthó Elek e. m. ügyész tavaszi közgyűlésünk 59. pontjára vonatkozólag jelenti, hogy a lácai peres ügy aktaít a királyhelmeci kir. járásbírósnál áttanulmányozta, de

sem itt, sem a sátoraljaujhelyi törvényszék irattárában a tagosítási térkép és földkönyv, mely e perben a tulajdonjog igazolására egyedül alkalmas bizonyítékul szolgálna, feltalálható nem volt, minélfogva bizonyítékok elégtelensége miatt a per megújítását nem tanácsolja.

E. m. közgyűlés tekintettel arra, hogy az érdekeltek előadása szerint a keresett tagosítási térkép és földkönyv Laca községházánál feltalálható, megbizsa Dr. Lengyel László egyházmegyei ügyészt a peres ügy és bizonyítékok tanulmányozásával s belátására bizza a további intézkedést. Jelentését tavaszi közgyűlésünkön mutassa be.

39. Esperes a mult gyűlés azon határozatára vonatkozólag, mely pénzkezelésünk megkönnyítése érdekében a postai cheek rendszer bevezetéséről intézkedik, azt a jelentését terjeszti elő, hogy ez irányban azért nem tett lépéseket, mivel az egyházmegye pénztárosa abban a véleményben van, hogy ezen újrendszer ő reá nézve a pénzkezelést nehezkesebbé és bonyolultabbá tenné.

Közgyűlésünk a jelentést helyeslőleg veszi tudomásul, mert a cheek rendszer behozatalával egyedül csak azt céloztuk, hogy a pénztáros munkáját megkönnyítsük.

40. A makkoshotyikai egyház az egyház erdejében levő összes fát eladta Fried Ignácnak 1300 koronáért, a ki a vételárat ki is fizette. Kéri a bemutatott adás-vevési szerződés jóváhagyását.

E. m. közgyűlés a bejelentett eladást jóváhagyja s a jóváhagyási záradékkal ellátott adás-vevési szerződést a lelkésznek kiadni rendeli.

41. Olvastatik a legyesbényei egyház kérvénye, mely sze-

rint annak dacára, hogy az egyház 1911. január 1-től 1470 kor. 70 fill. rendes évi segély élvezetébe lépett, az egyház rendkívüli terheire való tekintettel szükségesnek mutatkozik az új házásokra nézve a templom székváltási díjnak és az összes egyháztagokra nézve a szorosabb értelemben veendő egyházi közmunkának továbbra való fenntartása. Bemutatja az erre vonatkozólag hozott egyházközségi határozatot s kéri annak jóváhagyását.

E. m. közgyűlés a még 1899. márc. 20-án tartott egyházközségi közgyűlésen hozott s az 1911. május 5-én tartott egyházközségi közgyűlés által újból elfogadott templom székváltási szabályzatot megerősíti. Az egyház rendkívüli nehéz helyzetére való tekintettel az új házásokra nézve az említett szabályzat értelmében a templom váltási díjat továbbra is fenntartja s az új házásokra nézve e díj fizetését, valamint az összes egyháztagokra nézve a szorosabb értelemben vett egyházi közmunka teljesítését, mint rendkívüli adót, ideiglenesen az egyház vagyoni állapotának jobbra fordultáig az egyháztagok kötelességévé teszi.

42. Olvastatik a nagyrozvágyi egyház kérvénye, mely szerint az egyháznak a betétszerkesztési eljárás során jutván tudomására, hogy a tanítói ingatlanokból, mintegy 12 kat. holdnyi terület, mint közös tanítói földbirtok a róm. kath., gör. kath. és ref. egyházak nevére van tulajdonjogilag bekebelezve, Dr. Szánthó Elek e. m. ügyész véleménye alapján a r. kath. és g. kath. egyház ellen e földre vonatkozólag elbirtoklás jogcimen tulajdoni pert indított. A per vitelével Dr. Szánthó Elek e. m. ügyészt bizta meg s habár az e. m. ügyész előzőleg adott véleményében a pert teljesen biztosnak jelezte is, a kereset egy kuriai döntvény alapján úgy az I. mint a II. foku bíróságnál

elutasított s az egyház 991 kor. 50 fillér perköltség megfizetésére köteleztetett. Előadja, hogy az e. m. ügyész a II. birói ítéletet az egyházzal nem is közölte s csak az ellenfelek végrehajtási kérvénye folytán a végrehajtási zálogjog bekebelezését elrendelő végzés kézbesítésekor szereztek arról tudomást, tehát oly időben, midőn a II. birói ítélet ellen felebbezést beadni már nem lehetett. Kéri az egyház az e. m. ügyész ellen a vizsgálat elrendelését, vajjon volt e tudomása e. m. ügyésznek a vonatkozó kuriai döntvényről? Ha volt, miért jelezte a pert biztosnak? s általában vajjon kellő gondossággal járt-e el a per felvétele és vitele körül? A vizsgálat eredményéhez képest kéri az e. m. ügyész felelősségének megállapítását s a mennyiben ez mellőztetnék, anyagi károsodásának elkerülése végett huzamosabb időn át évi segély nyújtását.

E. m. közgyűlés arra való tekintettel, hogy az e. m. ügyész ebben az egyházra nézve súlyosan végződött perben, mint az egyház által megbízott ügyvéd járt el, nem tartja magát illetékesnek a per felvétele és vitele körüli mulasztás vizsgálatára és esetleg ebből folyó felelősség megállapítására, mert ennek elbirálása s a vagyoni felelősség s kártérítési igény megállapítása az ügyvéd rendes törvények szerinti fegyelmi hatóságához tartozik.

Az évi rendes segélyre vonatkozólag az egyházat a segélyosztó bizottsághoz utasítja.

43. A semjéni egyház az iskola építésből kifolyólag fennálló 13000 kor. és a paplak építésből kifolyólag fennálló 9000 kor. összesen 22000 korona nyílt tartozásának konvertálása végett 22000 korona 40 éves törlesztéses kölcsön felvételére kér engedélyt.

E. m. közgyűlés, mint hogy a becsatolt e.

községi és e. tanácsi jegyzőkönyvek, valamint a kérvényben kiemelt adatok szerint a fennálló 22000 kor. adósság convertálása az egyházra nézve előnyösnek mutatkozik és évente tetemes összegre rugó kamat megtakarítást jelent, a kért 22000 korona 40 éves törlesztéses kölcsön felvételét engedélyezi s az egyház erre vonatkozó kérvényét pártolólág terjeszti fel az e. k. közgyűléshez.

44. Az ujcsanálosi egyház két darab, a községtől távolabb fekvő szőlőjét eladta 940 koronáért és a Molnár Pál ellen megtartott árverésen egy közelebb fekvő teljesen betelepített új szőlőt vett. A becsatolt adás-vevési szerződések, egyházközségi és egyháztanácsi jegyzőkönyvek alapján kéri az adás-vétel jóváhagyását.

E. m. közgyűlés minthogy a becsatolt iratokból az eladást illetve vételt az egyház érdekeivel egyezőnek látja, azt jóváhagyja s a kérvényt pártolólág terjeszti fel az e. kerületi közgyűléshez. A mennyiben pedig az eladott szőlők jövedelme az egyházi közszükségletekre szolgált, utasítja az egyházat, hogy az eladási árból fennmaradt 140 koronát, illetve ennek a vételi illeték kifizetése utáni maradványát, mint az egyházi szükségletek fedezésére szolgáló kamatozó tőkét kezelje.

45. Bartha József és Kóczán Miklós tavaszi közgyűlésünk 17. sz. jkvi pontjában azzal bizatták meg, hogy sóstófalvai ref. egyház iskolájának államosítása ügyében tegyék vizsgálat tárgyává a sóstófalvai egyházi állapotokat, ezen megbízatáshoz képest jelentik, hogy nemcsak ajánlatos, de kívánatos lenne ezen iskola államosítása, de mivel a tankötelesek száma csak husz, semmi kilátás nem lehet arra, hogy az állam ide iskolát

építtessen ; az ottani áldatlan iskolai állapotoknak csak erélyes vezető kéz szakíthatná végét.

Közigyűlésünk a jelentést tudomásul véve, megengedi, hogy a sóstófalvai egyház iskolája államosítása érdekében lépéseket tegyen és ha a sikerre kilátás mutatkozik, az egyházmegye közbenjárására s támogatására számíthatnak, azonban miután erre tankötelesek csekély száma miatt kevés kilátása lehet, az iskolai nevelés érdekében szigorúan utasítja az ujesanálói lelkész mellett alkalmazott segédlelkészt, hogy a tanító működését állandó figyelem tárgyává tegye.

46. A legyesbényei egyház négy példányban beadja péceli lakos özv. Tarnay Endréné : Eperjessy Ilona 2600 kor.-ról szóló alapítványi levelét s jelenti hogy ezen összeget az alapító levél rendelkezéséhez képest az e. kerületi pénztárba beszolgáltatták.

Közigyűlésünk az alapító leveleket jóváhagyásával látja el, megerősítés végett az egyházkerületi gyűléshez terjeszti fel, hogy pedig az alapítványi kamatoknak mikénti felhasználását — az alapító levél értelmében és a f. évi tavaszi közgyűlés 20. számú pontjában vállalt kötelezettségéhez képest — kellően ellenőriztesse, a mindenkori egyházlátogatók kötelességévé teszi, hogy erre figyelmeztetést kiterjeszszék.

47. Tárgyaltatott a legyesbényei egyház kérvénye, melyben előadja, hogy az 1910. évben a m. kir. kuria ítélete folytán, egy 7000 korona értékű örökségtől esett el, mivel a kuria az egyház javára végrendelkezőt, halála után orvosi szakvélemény alapján, józan eszének használatában korlátozottnak nyilvánította. E perből kifolyólag az egyház 1700 korona perköltségben marasztaltatott el, mely összeg az egyházmegye határozatához

képest az egyháztagokra vettetett ki, mely kivetés 120 %-os pótladóval terhelte meg a szegénysorsu nyomasztó helyzetben lévő hiveket. Nehogy újabb per szakadjon az egyházra, kénytelenek voltak a perköltség azonnali kifizetése végett 1700 koronát kölcsönvenni, de ezt a maguk erejéből képtelenek vissza fizetni, mivel az utóbbi időkben az egyházi építkezésekre több mint 12 ezer koronát fordítottak, a mit önmaguk megadóztatásából teremtettek elő. Miután pedig az egyháznak egy kat. hold földön és egy parlag szőlőn kívül más jövedelmi forrása nincs, kéri az egyházmegyét, hogy részére az országos közalaphból vagy ezer korona egyszersmindenkori segélyt, vagy 1900 korona tökesegélyt eszközöljön ki a konventtől.

Közgyűlésünk sajnálattal értesül a legyesbényei egyház kedvezőtlen állapotáról, s amenyiben a tökesegélyek rendelkezésére álló összegek, mintegy tiz évre már előre le vannak kötve, az egyszersmindenkori közalapi segélyre szívesen ajánljuk a kérvényező egyházat.

48. A kiskövesdi egyház az összes egyházi épületeket javíttatni illetve újból építtetni kénytelenítettén, a költségeket 14 ezer koronában irányozza elő, mely összegből 12 ezer koronát kölcsön szándékoznak felvenni, melynek törlesztésére az egyháztagok felajánlják azon adókülönbözeti összeg fizetését, mely a régi és új adókules szerinti kivetés között van, így az egyháztagok azt a kötelezettséget vállalják magukra, hogy mindaddig míg a felvett kölcsön kifizetve nem lesz, a régi egyházi adót fizetik, a mi az egyházi pénztár javára 1600 korona többletet jelent évenként, s miután ezen határozathoz az egyházközségi közgyűlés is egyhangulag hozzájárult, kéri ezen intézkedés jóváhagyását.

Közgyűlésünk a kiskövesdi egyház építkezési kötelezettségeinek sürgősségét azon körülményből is indokolva látja, mert a m. kir. tan-

felügyelő f. év ápr. 27. kelt átiratában a tanító fizetés kiegészítési államsegélyét mindaddig beszüntette, míg az építészeti hivatal által jóváhagyott terv szerint az iskola építését meg nem kezdi, miért is engedélyt ad arra, hogy az egyháztagok a régi és új adókulcs szerinti összeget, mint rendkívüli adót az E. T. III. törvénycikk 16. §. alapján önmagukra mindaddig kirójják, míg a felveendő 12 ezer koronás kölcsön letörlesztve nem lesz.

49. A kiskövesdi egyház engedélyt kér arra, hogy halasztatlan építkezési költségeinek fedezésére 12 ezer korona kölcsönt vehessen fel az egyházkerületi pénztárból, ezen összeg letörlesztésére az egyházmegye engedélyével évi 1600 korona rendkívüli adóval terheltek meg magukat az egyháztagok, melynek fizetését mindaddig vállalták, míg az egész kölcsön kifizetve nem lesz.

Közügyülésünk a kölcsön felvételét indokoltan látja, annak az egyházkerületi pénztárból mielőbbi kiutalványoztatását melegen ajánlja, annnyival is inkább, mivel a felveendő 12 ezer koronáért, a kamatok és tőke pontos fizetéséért az egyháznak tíz vezető tagja a mellékelt kötelező nyilatkozatban személyes kezességet és felölsséget vállal.

50. A nagyrozvagyai egyház a bemutatott tervrajz és műszaki leírás szerinti kivitelben templom és torony megújítási és bővítési máukálatainak fedezésére 40 ezer koronát irányzott elő, ezen összegből 9755 koronával két évre két egyenlő részletben fizetendő rendkívüli egyházi adóval az egyháztagok terheltek meg oly módon, hogy a kivetés alapjául a templomi ülőhely fogadtatott el, kéri ezen rendkívüli egyházi adó kivetésének egyházhatósági jóváhagyását és megerősítését.

Közgyűlésünk az esperes által megerősített tervrajzot és műszaki leírást jóváhagyja, az építkezés felmerülendő költségeinek részbeni fedezésére szolgáló pénzügyi tervezetet — mely a templomi székekben lévő összes ülőhelyeket sorszám szerint 380 koronától 750 koronáig terheli meg — hatósági megerősítéssel látja el. Ezen határozat az E. T. III. t.c. 20. §-ának rendelkezése értelmében jogerős.

51. A nagyrozvágyi egyház templom építési költségeinek fedezésére 9755 korona két év alatt kifizetendő rendkívüli egyházi adót vetett ki az egyház tagjaira, mivel azonban a költségvetési tervezet szerint az összes munkálatok 40 ezer koronában fognak kerülni, a fedezetlenül maradó 29 ezer 265 koronát a Nagyrozvágy és Vidéke Hitelszövetkezettől mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagjától 30 évre 7 %-os annuitás mellett kívánja felvenni. Engedélyt kér arra, hogy ezen összeget az egyházi, lelkeszi s tanítói ingatlanokra jelzálogilag bekebelezhessék.

Egyházmegyei közgyűlés a beterjesztett kérvényben foglalt adatokat mérlegelés tárgyává tévén, bár a Kisbirtokosok Országos Pénzintézete és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank által felajánlott 6-80 %-os annuitás az egyházra nézve első pillanatra előnyösebbnek mutatkozik, de mivel az Országos Központi Hitelszövetkezettől nyerendő kölcsönt semmi mellékköltség nem terheli, sem bélyegdíj, sem illeték, sem becsüdj, sem eljárási költség nem merül fel és a meny nyiben a kölcsön teljes értékében folyósíttatik és az bármikor stornódij vagy bármennemű kárterítés nélkül egészben, vagy tetszés szerinti összegben visszafizethető, az egyházra nézve hatá-

rozottan kedvezőbb ez utóbbi kölcsön felvétele, miért is a kölcsön felvételét s a felveendő 29265 koronának az egyházi, lelkeszi és tanítói ingatlanokra való bekebeleztetését jóváhagyjuk s határozatunkat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűléshez terjesztjük fel.

52. Elnökség az egyházmegyei közgyűlés által azzal biztatván meg, hogy a Gusztáv Adolf egyletnek egy szegénysorsu egyházat terjessen fel segélyezésre.

A bereckii egyházat, melynek roskadozó templomát mulhatatlanul helyre kell állítani, szívesen ajánljuk a segélyre, annnyival is inkább, mivel temploma már két év óta hatóságilag be van zárva a közbiztonság érdekében.

53. Az országos közalaphoz egyszersmindenkori segélyért a következő egyházak folyamodtak :

1. Kesznyéten 3000 kor. templomépítési hátralékának törlesztésére 2000 kor. kér.

Jelentékeny áldozattal végzett építkezéseire való tekintettel 1000 kor. segélyre ajánlatott.

2. Ágcsernyői leány egyház, iskola és tanítói lak építési költségeinek fedezésére kér 6600 koronát.

Mint jóigyekezetű s törekvő kis egyházat 1600 kor. segélyre ajánljuk szegény sorsu lakosaira való tekintetből.

3. Nagytárkányi egyház iskola és tanítói lak építési költségeinek fedezésére s adósságának törlesztésére 5000 korona segélyt kér.

.Ezer korona segélyre ajánlatik.

4. Bodroghalász iskolájának megnyitására 470 korona s adósságának törlesztésére 1000 kor. segélyt kér.

Az amerikába való kivándorlás következté-

ben nagyon meggyengített gyülekezetet 500 kor. segélyre ajánljuk.

5. Mezőzombor templom építési segélyre kér 1000 koronát.

A nagyrészben napszámosokból és cselédek-
ből álló szegény gyülekezet megérdemelné,
hogy ezer korona segélyben részesüljön.

6. Taktaharkányi egyház 12182 korona adósságának tör-
lesztésére 2009 kor. segélyt kér.

Tetemesebb építkezések következtében tá-
madt adósságainak részben való törlesztésére
1000 kor. segélyre ajánljuk.

54. Egyházlátogatókul kiküldettek :

A tályjai járásba : Hézser Emil tanácsbíró.

A megyaszói járásba : Keresztury József al-
jegyző.

A sárospataki járásba : Horváth János ta-
nácsbíró.

A cigándi járásba : Máthé Gyula tanácsbíró.

A szentesi járásba : Ölbey János tanácsbíró.

55. Mindezen jegyzőkönyvi pontok a gyűlésben felolva-
sás után

bitelesítették.

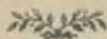
Tartalom mutató.

Jelenvoltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Esperes imádsága.
2. Gyűlés megnyitása.
3. Gyűlési tagok igazolása.
4. Képviselők igazolása, a gyűlés megalakulása.
5. Elmaradásukat igazoltak névsora.
6. Báró Bánffy Dezső emlékezete.
7. Sebeő Gyula tanácsbíró eskütétele.
8. Dr. Lengyel László ügyész a hivatalos esküt leteszi.
9. Egyházkerületi képviselők megválasztása.
10. Gyűlésről elmaradtak igazolják magukat.
11. Tanítók s tanítónők beerősítése, eskütétele.
12. Egyházlátogatási díjak megállapítása.
13. Demjén Kálmán leköszön tanítói képviselőségéről.
14. Egyházkerületi tanügyi bizottságba Gagyai Károly küldetett ki.
15. Kazay Sándor káplántartási kongruára ajánltatott.
16. Kereszturi egyház jelentése tudomásul vétetett.
17. A pácini számadásra tett megjegyzések.
18. B.-halászi egyház jelentése tudomásul vétetett.
19. Szomotori lelkész kérelme az e. kerülethez küldetett fel.
20. Miskolczy Ödön előkönyörgő lemondó levele.
21. Nagytárcány adásvételi szerződése jóváhagyatott.
22. Tiszaluci, királyhelmeci, nagyrozvágyi tanítói díjlevelek megerősítettek.
23. Segélykérvények elbírálására bizottság küldetett ki.
24. Elnökség segélyre jelöljön ki egy egyházat.
25. Jelentés a politikai községek és tanyák beosztásáról.
26. Jelentés az egyházi javak kezeléséről készített szabályrendelet beosztásáról.
27. Jelentés ref. lelkészi nyugdíj özvegy, árvagyámtár ügyrendjéről.
28. Jelentés a „Hit és erkölcstani tanterv“-re vonatkozó észrevételekről.

29. A papi nyugdíj illetékkel hátrálékosok 1912. ápr. 1-ig tartozásaikat fizessék be.
30. A másvallásuak iskolafenntartási járulékot fizessenek.
31. A tanítói nyugdíj járulékot a községek fizessék.
32. Az ifjusági egyesület alapszabályait bizottság vizsgálja felül.
33. Az e. megyei ügyész jogkörének szabályozására bizottság küldetett ki.
34. Tanügyi bizottság jelentése.
35. Klobusiczky alapítványt esperes kezelje.
36. Perbenyiki állami tanítóné ref. vallásu neveztetett ki.
37. Kántor József 10 korona tartozását fizesse ki.
38. Lácai peres ügy Dr. Lengyel Lászlóra bízott.
39. A postai check rendszert pénztáros nem óhajtja.
40. Makkoshotycai faeladás jóváhagyott.
41. Legyesbényei templomi szék váltságának szabályzata megerősített.
42. Nagyrosványi egyház ügyész elleni panaszában e. megye nem illetékes ítéletet hozni.
43. A semjéni egyház törlesztéses kölcsöne engedélyeztetett.
44. Az ujcsanálosi egyház adás vétele jóváhagyott.
45. A sóstófalvi iskolára a csanálosi káplán ügyeljen fel.
46. Tarnay Endréné alapító levele e. kerülethez terjesztett.
47. Legyesbénye közalapi segélyre ajánlatott.
48. Kiskövesdi rendkívüli adókimutatás jóváhagyott.
49. Kiskövesdi egyház kölcsönre ajánlatott.
50. Nagyrosványi rendkívüli adókimutatás jóváhagyott.
51. Nagyrosványi törlesztéses kölcsön engedélyeztetett.
52. Gusztáv Adolf egyesület segélyére berecki egyházat ajánlottuk.
53. Közalapi segély kérvények.
54. Egyházlátogatók.
55. Jegyzőkönyv hitelesítése.

Jegyezték :

Hézszer Emil papi főjegyző : 1—9, 24—29, 34, 45—55.

Keresztury József papi aljegyző : 10—23, 30—33.

Dr. Vitányi Miklós 40—44.

Dr. Szánthó Elek e. m. ügyész: 35—39. számú jegyzőkönyvi pontokat.

Betűrendes névmutató.

Bereczkii egyház 52.
Bajusz Margit 11.
Bodnár János 11.
Bodrogkereszturi egyház 16.
Bodroghalászi egyház 18.
Beszterczei Béla 11.
Demjén Kálmán 13.
Esperes 1, 9, 23, 24, 25, 35, 39.
Gagyai Károly 14.
Galambos Lajos 11.
Hézsér Emil 9, 33, 38.
Horváth János 32, 53.
Igó Erzsébet 11.
Janka Károly 32, 33.
Kántor József 37.
Kató János 11.
Kazay Sándor 15.
Királyhelmecezi egyház 22.
Kovács Gábor dr. 33.
Keresztury József 53.
Kiskövesdi egyház 48, 49.
Lelekészek 29, 31, 34.
Lácai egyház 38.
Legyesbényei egyház 41, 46, 47.
Lengyel László dr. 8, 33, 38.
Meczner Béla 2, 9, 24.
Meczner András 9, 23.
Mitrovics Gyula dr. 7.
Máthé Gyula 9, 53.
Miskolczy Ödön 20.
Miskolczy Endre 32.

Makkoshotycai egyház 40.
Nagyrozsági egyház 22, 42, 50, 51.
Nagytárkányi egyház 21.
Nagy Károly 19.
Nagy Barna 9.
Ölbey János 9, 53.
Pálóczy József 32.
Páczini egyház 17.
Puskás Lajos 11.
Pongrácz Sámuel 11.
Sebeő Gyula 7. 9.
Szathmáry Ferenc 11,
Szánthó Elek dr. 38.
Semjéni egyház 43.
Sóstófalvai egyház 45.
Tanítók 34.
Tiszaluci egyház 22.
Takács László 11.
Ujcsanálói egyház 44.
Zitás Bertalan 9.

